

»Jakob fortsatte sin rejse, og Guds engle mødte ham« (1. Mos. 32,1)

Ved indgangen til 1997

Det nye år består som alle andre år hovedsagelig af hverdage. »I seks dage skal du arbejde og gøre *al din gerning*, men den syvende dag skal være hviledag for Gud!« Sådan lyder budet.

Lad os derfor ved indgangen til 1997 betragte *hverdagene*. Vi skal dømmes efter vore *gerninger*, og da de skal gøres på hverdagene, er det dermed klart, at hverdagslivet med hverdagsarbejdet indtager den afgørende plads i vor tilværelse.

*

Husmoderen er den eneste, hvis arbejde beskrives indgående i Guds ord, og hun er også den eneste, som vi har pligt til at rose (Ordspr. 31,10-31).

Hun står tidligt op. Det tvinges hun ofte til, fordi børnene vågner eller græder eller er urolige eller er syge – eller fordi hendes mand skal møde tidligt på sit arbejde – og så er hun i gang med arbejde af den ene eller anden art resten af dagen, ofte til sent ud på aftenen.

Der skal laves mad – der skal bages – der er tøj, der skal repareres – der er vask og rengøring – der er lektielæsning med børnene – og der er meget andet.

Og sådan er det dag ud og dag ind!

Er hendes arbejde af underordnet betydning? Er det uåndeligt? Hvad siger præsterne og forstanderne?

*

Skolelærerne har det ofte svært i dag. Det var lettere for dem i min barndom, thi da var alle børn stort set velopdragne. Nu er velopdragenhed snart undtagelsen. Lærerne må undertiden kæmpe time efter time for at holde nogenlunde ro i klassen og samle opmærksomhed om undervisningen. Det viser sig i dag med forfærdelig tydelighed, at børn og unge tilhører en fallden slægt.

Vi lever i et samfund, der synes at vise forbryderne større forståelse end de lovlige og ligeledes synes at værne mere om frækheden end om respekten. Det er med til at gøre lærernes arbejde vanskeligt og byrdefuldt – men det ændrer ikke ved det faktum, at deres gerning har afgørende betydning for deres elever – og at der måske ikke er nogen anden gerning, der har større betydning for den opvoksende slægt end deres.

Kristne lærere er involveret i en åndelig kamp om elevernes sjæle. Ved deres vidnesbyrd igennem deres gerning og

eksempel er de med til at forme adskillige af dem med henblik på fremtiden.

Hvad siger præsterne og forstanderne hertil?

*

Mange mænd er enten *selvstændige erhvervsdrivende* eller ansat i virksomheder indenfor eller i tilknytning til erhvervslivet. Det er erhvervslivet, industrien, håndværket, landbruget, fiskeriet, servicesektoren, rederierne og forretningsvirksomhederne, der tilvejebringer den produktion og omsætning, der er det økonomiske grundlag for samfundet.

Er vore brødre og søstre i Herren, der har deres daglige arbejde på dette felt, i en gerning af underordnet eller uåndelig betydning?

Intet kan være en større misforståelse! Det er måske her, det allervanskeligste, men også allermost betydningsfulde vidnesbyrd bliver aflagt – først og fremmest *i gerning!*

Tænk blot, hvad en kristen forretningsmand, der holder sin sti ren, betyder!

Forretningsverdenen indeholder mange fristelser – men en mand, der gør alt af hjertet som for Herren og siger Gud tak ved vor Herre Jesus, giver ikke efter for fristelserne og er dermed et lys for andre.

Han har det ikke altid nemt. Han må også igennem svære tider med økonomiske problemer – han må træffe afgørelser, der påvirker andre, måske hans ansatte – han må undertiden arbejde under et stort pres – ofte til langt ud på natten – hans regnskaber skal være i orden – hans forhold til skattemyndighederne skal være klart – hans tilværelse er ikke idyl, men snarere kamp – han holder sig til Herren, men det kan også være en kamp, thi han er presset fra mange sider.

Tænk at findes tro under sådanne forhold!

Er det et ringe vidnesbyrd?

Hvad siger præsterne og forstanderne hertil?

Tænk også på de mangfoldige *funktionsnærer* og *underordnede* i erhvervslivet! Der tales ikke meget om dem. De er ofte oversete. Men ved deres pligtroskab, udholdenhed og arbejdsindsats aflægger vore brødre og søstre et vidnesbyrd, der ofte er langt mere overbevisende end mangfoldige prædikener. De har det heller ikke altid let. De kender til træthed, uoplagthed og modløshed, men giver ikke efter – thi de er Herrens tjenere, skønt de

ikke har nogen indflydelsesrig stilling!

Hvis de nu får at høre, at deres daglige arbejde ikke har nogen særlig betydning, men at menighedens eller organisationens mødevirksomhed har langt større betydning, er det da til hjælp for dem?

Hvad siger præsterne og forstanderne hertil?

*

Sygeplejerskerne har jeg altid haft stor respekt for. Min første hustru var sygeplejerske, og der blev sagt om hende, at hun gjorde altid det, de andre helst lod ligge. Der var adskillige som hun. Sygeplejen var deres kald.

Hvad sådanne sygeplejersker betyder for de syge, kan slet ikke beskrives. De aflægger, først og fremmest ved deres væsen og gerning, et uforglemmeligt vidnesbyrd. Nogle sagde også om min første hustru, at det var, som om en engel gik igennem stuen, når hun var der.

Hvilket vidnesbyrd!

Kan vi, der udlægger Skriften, sammenligne os dermed?

Er vort vidnesbyrd bedre?

Der findes, Gud ske lov og tak, endnu sådanne lyse, hellige, beskedne, opofrende sygeplejersker, for hvem arbejdet er deres kald. De er lys og salt på sygehusene og betyder mere, end de selv forstår.

Det er en krævende gerning – og den er ikke gjort lettere gennem sygehusenes afkristning og verdsliggørelse, ej heller gennem den fagforeningsmentalitet, der nu præger sygeplejerskernes faglige ledere. Men de holder ud. De er det glade budskabs lyse budbringere.

Det er præsterne og forstanderne vel ikke i tvivl om!

*

Og *lægerne* – hvad med dem?

I min ungdom, og da jeg begyndte det arbejde, der udviklede sig til Kristent Fællesskab, var jeg omgivet af læger.

Jeg beundrede adskillige af dem. Min svigerfader var overlæge og arbejdede, syntes jeg, ofte nat og dag – altid rede – altid opsat på at hjælpe – altid også fagligt ansvarlig, så han dygtiggjorde sig år efter år og fulgte med i den medicinske og kirurgiske udvikling. Han sled sig i virkeligheden op.

Og der var andre som han. De tog lægeløftet bogstaveligt og kunne aldrig finde på at sige, at nu var arbejdstiden slut

– nu måtte patienten vente til næste dag!

Der stod respekt om lægestanden dengang.

Det gør der ikke i dag, i hvert fald ikke i samme grad. Der hersker nærmest forvirring i sygehusvæsenet, og blandt de praktiserende læger er der en del, der er så opsat på at tjene penge, at det er skandaløst.

Tænk, hvad en kristen læge, der dels tager sit lægeløfte bogstaveligt, dels dygtiggør sig uafsladeligt og endelig har moralsk mod til at sige Nej til ethvert indgreb, der strider imod Skaberens hellige vilje, betyder for sine patienter! Han aflægger et vidnesbyrd, mest ved sin væren og sin gerning, som patienten aldrig glemmer.

Jeg læser med mellemrum biografien om Napoleons generalfeltlæge Larrey (forfattet af Robert G. Richardson, udgivet på dansk i 1975). Hvis jeg havde ansvar for lægeuddannelsen, skulle den være obligat læsning. Her ser man lægekaldet virkeliggjort med livet som indsats. Larrey var med i alle Napoleons felttog, også i Rusland i 1812, og gjorde en indsats, som bl.a. min svigerfader lod sig inspirere af, thi hos Larrey var tanken på at skåne sig selv på bekostning af sårede soldater ude på slagmarken udelukket. Han opererede også, når kuglerne susede om hovedet på ham, og skyede ingen anstrengelse eller fare, om blot han kunne redde et menneske.

Under det forfærdelige tilbagetog fra Moskva var han den af alle, soldaterne så mest op til, og under den frygtelige overgang over Beresina bar de ham over broen, skønt de ellers kæmpede indbyrdes om at komme først over – thi ham kunne de ikke undvære.

Efter krigen var han chef for invalidehospitalet i Paris og gjorde også her en enestående indsats. Han stod altid op før daggry, undertiden kl. tre, og lukkede sig så inde på sit kontor. Kl. syv gik han, iført sin blå uniform, op til sygestuerne, bandt et hvidt forklæde om livet og påbegyndte sin stuegang.

Da Napoleons lig i 1840 blev ført hjem fra St. Helena, iførte den gamle herre sig atter sin generallægeuniform, som han havde båret under slaget ved Wagram, og vandrede, støttende sig til sin søn, sammen med nogle af de berømte marschaller og gamle veteraner bag kisten, indtil den var anbragt i *Les Invalides*.

Napoleon kaldte ham »den mest retskafne mand, jeg har kendt« – ikke noget ringe vidnesbyrd fra en hersker, der ikke strøede om sig med rosende ord!

Larrey elskede sin hustru – hendes breve læste han atter og atter ude i felten – det var hans største sorg, at en del af dem gik tabt under nogle voldsomme kamp-

handlinger – men end ikke kærligheden til hustru og børn fik ham til at slække på lægegerningens krav om altid under alle forhold at søge at redde menneskeliv.

*

Det *middelmådige* er aldrig godt nok. Men hvis jeg ikke har fremragende evner, hvad så? Kan man så kræve mere end det sædvanlige af mig, blot fordi jeg er en kristen?

Ja, selvom dine evner ikke er over gennemsnittet, kan du, netop fordi du er Guds barn, ved din væren, dit væsen, din villighed, din flid og din arbejdsindsats yde mere end det middelmådige.

Når du gør alt af hjertet som for Kristus, da får du nåde til at gøre mere end det sædvanlige – og deri finder du stor glæde, hvilket man aldrig gør i det middelmådige.

*

Hverdagene afslører, hvordan vi er, og hvad vort vidnesbyrd er værd. Hvis vi har anlæg for ladhed, skal hverdagene hurtigt afsløre det. Vore arbejdsgivere lægger mærke til det – og da nytter det ikke, at vi aflægger »vidnesbyrd« i ord, thi det er da ikke andet end ord.

»Som din dag er, skal også din styrke være!« Men lader vi hænderne synke, sætter vi dette herlige løfte ud af kraft.

Det er mange præsters og forstanderes store ulykke, at de lever på alt for stor afstand af hverdagens slid, problemer, kampe og vanskeligheder – det er min egen store fare.

Da er det mig en hjælp at lade tankerne dvæle ved de mange af mine mange venner, der virkelig har noget at kæmpe med – dem, der ikke lever i alt for stor bekvemmelighed, tryghed og velvære.

Jeg tænker på de hårdt prøvede gamle, ensomme syge, der så godt som aldrig kommer uden for deres stue. Nogle af dem har slidt og slæbt det meste af deres liv og aldrig tjent mange penge. Men de har holdt ud. De har holdt misundelse borte fra deres hjerte. De har ladet sig fylde af Guds Ånd. De er udslidte og trætte – men de er også taknemmelige, tilbedende og længselsfulde.

Jeg modtog forleden et brev fra en gammel ven i Finland. Hun er nu 90 år. Hendes ben kan ikke bære hende mere – men hendes hænder er endnu i stand til at skrive lidt – hendes lange liv har været kendetegnet af dybe, dybe sorger og smerter – hver dag er fyldt af længsel efter at komme hjem til Herren – men også fyldt af en ydmyg underordnelse under hans visdom – Guds frygten og troen behersker hende – et brev fra hende giver mig mere

end de allerfleste gode opbyggelige bøger og gode prædikener – og jeg spørger altid mig selv: Hvad er jeg i sammenligning med hende?

Jeg kender adskillige af hendes type. De har en umådelig stor betydning – men det er der næsten ingen, der forstår, og endnu færre, der lægger mærke til – men det skal nok blive klart i evigheden!

Kristelig mødevirksomhed kan blive sløvende, især når den sådan bare fortsætter!

Derfor er det nødvendigt at gøre status ved nytårstide. Det er disse linier beregnet på – i hvert fald for mit eget vedkommende.

*

Der står adskilligt om *arbejdspladsen* i Det nye Testamente. Hvad apostlene skriver, forekommer mangfoldige kristne at være alt for strengt og krævende!

Se f.eks. 1. Peter 2,18-25! Hvad mener du om at blive slået, når du har gjort det gode? Vil du opfatte det som at være under Guds nåde?

Hvad mener du om Efes. 6,5-9? Hvad siger 1. Tim. 3,7 dem, der leder menighederne?

Er 2. Tess. 3,10-15 aktuelt?

Kol. 3,17 kender vi vist alle – men læs det nu i sammenhæng med de ovenanførte vers!

*

Det er således på *hverdagene, vidnesbyrdet skal aflægges*, først og fremmest i en gerning, der er løftet op over det middelmådige, fordi den bliver gjort af hele hjertet som en tjeneste for den levende Gud.

Det skal helst læres fra ungdommen af – og læres grundigt!

Forkyndelsen skal ikke lede noget Guds barn bort herfra, men støtte ham/hende til at holde trofast ud i dagligdagens gerninger. Hvis ikke den gør det, risikerer den at lede vild.

Forkyndelsen skal støtte ethvert Guds barn i at stille så store krav til sig selv, som Ordet stiller, og som er Jesu navn værdigt.

Når kravene er bibelsk store, må man holde sit legeme i ave for at klare dem (1. Kor. 9,27) – men det er aldrig til skade for nogen. Man må undertiden nøjes med nogle få timers søvn – men gør det noget?

Betænk, at der aldrig er udrettet noget af virkelig betydning uden igennem kamp, møje, afsavn og anstrengelser.

*

Vi må våge over, at menighedslivet ikke bliver en godkendelse af det middelmådi-

ge.

Vor hensovede franske broder *Charles Rohrer* sagde altid: »Forkyndelsen skal være *skarp!*« Han syntes ikke, min forkyndelsen var tilstrækkelig skarp.

Han mente ikke, at den skulle være ukærlig og dømmende, men at den skulle ligge på linie med Det nye Testaments korsmærkede ord, der aldrig indrømmer kødet nogen plads.

Bliver Kristus forkyndt i Ånd og sandhed som korsfæstet, da er den guddomlige enhed af dom og nåde virksom – da holdes Guds børn vågne, så de aldrig hører op med at løbe på banen imod målet.

*

Heri ligger den rene glæde og den store tilfredsstillelse. Hvis man derimod får at vide, at den daglige gerning på arbejdspladsen er af underordnet betydning, da skal man altså tilbringe otte timer hver dag i noget, man inderst inde ikke tillægger afgørende betydning – følgelig gør man det ikke af hele sit hjerte – det gælder faktisk om at få det overstået – og så komme hen til det, der virkelig har betydning – og det er det, der sker henne i menigheden – studiekredsene – ungdomsmøderne – sammenkomsterne af den ene og den anden art!!

Denne sørgelige misforståelse har undermineret vidnesbyrdet for verden alt for mange steder.

*

Misforståelsen skyldes måske en opfattelse af, at menigheden er åndelig, og verden er verdslig.

Menigheden er imidlertid kun så åndelig, som dens medlemmer er, og deres åndelighed viser sig i hverdagen midt i verden på arbejdspladsen. Misforståelsen skyldes måske også, at man drager forkerte slutninger af den sandhed, at vi ikke skal søge storhed og penge og ære og magt og andet deslige.

Det er sandt – men det fører ikke til, at vi skal nøjes med det middelmådige i vort daglige arbejde – det fører derimod til, at vi skal gøre det af hele vort hjerte med al vor flid som for Herren.

Vi skal også i dag tjene vort brød i vort ansigts sved – gør vi det helhjertet som vort kald, da får vi ikke blot vort daglige brød, men også indre mættelse for vort hjerte. Misforståelsen kan måske også skyldes, at man glemmer, at vi skal bruge vore talenter og pund til Herrens ære, så de fordobles – men hvor sker det bedre end i vort daglige arbejde?

*

Hvis en kristen på grund af sin flid og arbejdsindsats forfremmes og tjener mange penge, hvad så?

Så ærer han Gud med sin velstand og forvalter også den helhjertet som en tjener for Herren. Han ved, hvad Paulus skriver i 1. Tim. 6,17-19.

*

Og så har jeg endda endnu ikke nævnt dem, der har det *allerhårdeste og mest nedslidende arbejde*: jord- og betonarbejderne, renovationsarbejderne, skibsværftsarbejderne, lastbilchaufførerne, politiet (en af vore venner faldt i sin tid død om, da han satte i løb efter en arrestant,) og andre, der ikke kan skåne sig selv i deres daglige eller natlige arbejde.

Skal de også have at vide, at det, de slider med, er af underordnet betydning – uændeligt – ikke værd at sammenligne med det, der foregår henne i missionshuset og i menigheden?

Skal evangeliet forvandles til et bekvemt budskab for dem, der lever i bekvemmelighed og tryghed?

Skal vidnesbyrdet være noget, der arrangeres af menighederne og de »kristelige« organisationer?

*

Oswald Chambers ord gjorde i min ungdom indtryk på mig: »Intet ordentligt mandfolk har tid til Bibellæsning og bøn – han har så meget at gøre, at han kun får tid dertil ved at tage tid dertil – som regel ved at stå endnu tidligere op!«

Den slags tale afvises imidlertid mange steder. Derfor er vidnesbyrdet så umandigt og vagt.

Chr. Ramild udtrykte det som altid på sin egen måde: »Man må være flittig, ellers udebliver velsignelsen!«

Professor *Karl Barth* sagde: »Kun gennem jernflid kan jeg indhente det forsømte og gøre fyldest!«

*

Jeg læser ikke romaner, men gerne *biografier*, fordi jeg næsten altid kan lære noget gennem skildringer af betydelige mænds og kvinders liv. I en periode, da jeg måtte holde mig hjemme, læste jeg atter biografien om Napoleons generallæge *Larrey*, som jeg har omtalt foran. Jeg læste tillige en biografi om *Joachim Murat*.

Han anses af mange for den største af alle militærhistoriens kavalerister og var som marschall af kejserdømmet og konge af *Neapel* (Syd-Italien) chef for Napoleons rytteri og deltog i alle hans felttog. Særlig berømt blev han i slaget ved *Eylau*, da en stor del af Napoleons infan-

teri under ledelse af marschall *Augereau* var blevet tilintetgjort, fordi det på grund af en snestorm tog fejl af retningen og blev bytte for det fjendtlige artilleri.

Murat var straks opmærksom på den kritiske situation og kaldte kavaleriet til angreb på fjendens artilleri, der bestod af flere hundrede kanoner i velbeskyttede stillinger. Det var første gang i krigshistorien, et rytteri angreb et artilleri – og angrebet lykkedes, bl.a. fordi Murat dels var i stand til at bedømme enhver kurve i terrænet, dels viste et ufatteligt mod i spidsen for sine tropper.

Efter slaget blev han berømmet for sit mod, men sagde: »Jeg er altid bange – men giver ikke efter for dødsfrygten!«

Han var ikke nogen kristen – havde nærmest foragt for det katolske præsteskab – men hvor kan vi, der kalder os kristne, ofte lære noget af dem, der ikke er det!

Adskillige kristne er bange for at følge deres overbevisning – og lader sig i modsætning til Murat beherske af frygten – og følger derfor ikke deres overbevisning.

Men de bliver ved med at gå til møder!

Murat satte alt ind på den ene ting: *at gøre fyldest som chef for kavaleriet, hvad enten det blev liv eller død.*

Han var med til at lide ondt som en god stridsmand for Napoleon.

Hvad siger vi til 2. Tim. 2,3?

*

Ved indgangen til det nye år kan vi nu konstatere følgende:

Vidnesbyrdet overfor verdens børn skal først og fremmest aflægges dag efter dag på arbejdspladserne – altså af de mange, der ikke befinder sig på tilpas afstand af livets problemer, men møder dem dagligt – altså af lastbilchaufførerne, forretningsmændene, funktionærerne – alle dem, jeg foran har omtalt – alle dem af vore brødre og søstre, som kæmper for at gøre fyldest – kæmper for ikke at synke ned i det middelmådige – kæmper for at løse problemer af den ene og den anden art – alle dem, der kender til legemlig og psykisk træthed – alle dem, der arbejder hårdt.

Vidnesbyrdet bliver aflagt, når de dag efter dag gennemfører deres gerning som *deres tjeneste for Gud* – når de ikke giver op og lader hænderne synke – når de gerne arbejder over for at klare opgaverne – når de bevarer troen og glæden i pressede, uoverskuelige situationer – når de, kort sagt, er Herrens vidner gennem deres væsen, væren og virke.

Hvis forkyndelsen underbetoner dette, da leder den vild og skaber kristne, der ikke står prøve i noget af betydning –

kristne, der ikke kræver noget særligt af sig selv – kristne, som end ikke kan stå mål med verden.

Forkyndelsen må ikke være beroligende for det middelmådige, det letkøbte, det billige.

Den må ikke skabe kristne, der er sølle.

Møder må ikke være hyggelige sammenkomster, hvor kristne bekræfter hinanden i, at alt er såre godt.

Evangeliet er *guddommeligt* – lad os dog ikke trække det ned til et budskab uden skarphed (for at tale med *Charles Rohrer*), uden salt, uden absolutthed.

Hvad gør vi med Jesu ord i *bjergprædikenen*? Får de os til at sige: alt står vel til hos os – vi har det så godt, så godt – eller kan Herrens ord endnu ryste vore sjæle, læs blot Matt. 5,48! Det ord gælder dig og mig – det gælder hver dag – altså i dit daglige arbejde!

Skal *Murat* på dommens dag stå op og sige til os: Jeg overvandt min frygt og sat-

te livet ind på at gøre min pligt – men det gjorde du ikke, skønt du kalder dig et Guds barn!

Skal flittige, pligtro forretningsmænd, funktionærer og andre stå op på dommens dag og sige: Hvorfor var I kristne ikke så flittige og helhjertede i jeres daglige arbejde som vi?

Vil det være et overbevisende svar at sige: fordi vi skulle til møde i menigheden!

*

Lad os begynde året med at synge *Kingos* herlige morgensalme:

Min sjæl, vær frisk og glad,
lad sorgen fare;
dit legems blomsterblad
vil Gud bevare.
Han vil i dag mig give kraft
og styrke,
jeg i mit kald og stand

min Gud og Fader kan
tilbørlig dyrke.

Gud lægge hånd i hånd
med mig og give
sin gode Helligånd,
mit kald at drive!
Velsign mig, Gud,
ud af det høje!
Gid jeg hver dag og tid
i dig og i min flid
mig lader nøje!

Du bedst min tarv og trang,
o Herre, kender;
tilmed er lykkens gang
i dine hænder;
og hvad mig tjener bedst
i hver en måde,
du det tilforne ser!
Min sjæl, hvad vil du mer?
Lad Gud kun råde!

Velsignet nytår!